

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Dahlberg, U. (2022). Sju sorters lin för framtidens jordbrukare. *Västra Nyland* 12.7.2022, sida 10.

Ulrika Dahlberg

Sju sorters lin för framtidens jordbrukare

[Kolumnen har publicerats i tidningen Västra Nyland 12.7.2022.](#)

Sommaren är säsong för produkter av linnetyg: kläder, lakan och handdukar. De passar bra in i stilen på stugan, terrassen och segelbåten. De känns svala och behagliga mot huden och håller länge. Det är inte ovanligt med linnedukar som varit i användning i hundra år och bara fått vackrare yta och glans, påpekar författarna till Linboken, Kåre Frøier och Henryk Zienkiewicz.

Under hundra år har världen omkring förändrats mycket. Bomull och konstfiber har ersatt största delen av linnetyget. Odlingen av spånadslin, d.v.s. den typen av lin som ger fiber, har så gott som upphört i Norden, med undantag av några kortare försök att återuppliva produktionen. Idag är Holland och Frankrike de största producenterna av spånadslin. Upp till 80 % procent av linet exporteras till Kina för att spinnas.

Trenden håller delvis på att vända och nya linspinnerier etableras i Europa för tillfället. Orsaken är att lokal textilproduktion och hållbar naturfiberproduktion är på uppgång igen och efterfrågan på europeiskt, ekologiskt lin är stort. En av de nya linfabrikerna är Linen Stories i Helsingfors. Företagets grundare Leena Pesu är involverad i en försöksodling vid Västankvarn försöksgård i Ingå. Just nu växer där sju olika sorter spånadslin i ett demonstrationsförsök som varar en odlingssäsong. Två praktikanter från Yrkeshögskolan Novia följer med tillväxten och noterar skillnader mellan sorterna, som kommer från Holland Frankrike och Finland. Möjligtvis utvecklas odlingen till ett regelrätt försök med flera upprepningar i nästa år.

När linet är moget, ska det ryckas upp ur jorden, antingen för hand eller maskinellt. Efter det följer faser som kallas rötning, bråkning, skäktning, häckling och kardning. Sedan är linet klart för att spinnas till tråd.

Varför är det då intressant med ett försök med spånadslin i Västnyland? Kunskapen om att odla och bereda spånadslin håller på att gå förlorad hos oss. För att få i gång inhemsk produktion, är försök för att samla information om odlingstekniker och sorter ett första steg. Eftersom jordart och klimat varierar i olika delar av landet, borde motsvarande försök göras på flera ställen. Linet trivs i allmänhet bra i det svala, finländska klimatet och kräver relativt lite vatten, gödsel och bekämpningsmedel. Den förbättrar dessutom jordmånen inför följande gröda.

Just nu är både odling och förädling i piloteringsskedet i Nyland, men det finns potential för spånadslin att bli en inkomstkälla för lokala företagare. Förutom långa fibrer för textilier, kan sidoströmmarna förädlas till strö för djur eller till byggnadsmaterial. Fröna kan användas som djurfoder.

I ett lokalt, cirkulärt produktionssystem kan mat och fiber odlas, förädlas och säljas i samma region, med så lite externa insatsmedel, som konstgödsel, som möjligt. Verksamheten blir mer transparent än i den globala produktionskedjan. När naturfiberprodukten använts många gånger om och till sist når slutet av sin livstid, orsakar den inte spridning av mikroplast i naturen utan bryts ned biologiskt och kanske blir till nyländsk jord igen.

Ulrika Dahlberg är projektledare för Lantbruk 2.0 vid Yrkeshögskolan Novia. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden.